

Posudek vedoucího bakalářské práce

Annamária Péntek: Srovnání překladatelských metod a postupů v překladech maďarské literatury do češtiny a slovenštiny první a druhé poloviny 20. století

Autorka vybrala pro konfrontaci překladatelských metod a přístupů pět maďarských děl, která byla přeložena do češtiny jak v první, tak v druhé polovině 20. století, a která existují rovněž ve slovenském překladu. Jedná se o tyto autory: Mór Jókai, Kálmán Mikszáth, Zsigmond Móricz, Ferenc Molnár a Sándor Márai. Tvorba těchto autorů představuje poměrně široké spektrum literárních směrů a románových žánrových variant, stylů, lexikálních a gramatických jevů: toto platí i pro zde prezentovaný výběr. To vše nabízí četné překladatelské výzvy a možnosti různých řešení, které posloužily pro konfrontaci s dobovým překladatelským územ a očekáváním.

A. Péntek se nejprve věnuje teoretickým otázkám. Na základě především české a slovenské odborné literatury (J. Levý, Z. Kufnerová, B. Hochel aj.) vymezuje překladatelské metody a přístupy, stanovuje klasifikační kritéria pro rozbor jednotlivých překladů, který tvoří jádro praktické části práce. U každého díla pracuje se dvěma českými překlady a jedním slovenským, což umožňuje relevantním způsobem prezentovat zkoumané jevy. U rozboru jednotlivých děl, jak popisuje v úvodu praktické části, dodržuje shodné uspořádání kapitol a pořadí překladatelských řešení, avšak s ohledem na charakter konkrétního díla. To znamená, že svůj výzkum zaměřila především na pasáže, které z překladatelského hlediska představují určitou různorodost (případně specifičnost) v překladatelských přístupech a metodách. Zajímavé jsou konfrontace týkající se zejména překladatelských řešení u reálií, slovních hříček, idiolektů, kdy např. volba transkripce nebo substituce ukazuje výrazné obsahové (významové) odlišnosti cílového textu (s. 15-16.). Specifickou jazykovou složku představují slovenské prvky v maďarském originále a jejich „převod“ ve slovenském překladu, jak prezentuje ukázka idiolektu u Zebulona Tallérossyho (s. 16). Důležitou součástí překladatelských řešení, kterým věnuje diplomantka pozornost, je v české (slovenské) relaci otázka překladu maďarských participiálních tvarů a slovesných jmen (s. 20). V případě nového českého překladu Černých démantů (Jan Lichtenstein, 1978) A. Péntek uvádí, že jde o výrazně zkrácený text (s. 22), což je důležité i proto, že tuto skutečnost česká hungaristika dosud nereflektovala. Z překladu není zřejmé, s jakou formou originálu překladatel pracoval, zásah překladatele tedy zůstává otázkou a předmětem dalšího zkoumání. Zajímavou ukázkou exotizace či naturalizace je v tomto románu překlad lidové písně (s. 24).

V případě Mikszáthova románu věnuje autorka větší pozornost překladu názvu, který prozrazuje různé formy interpretačního řešení (s. 26), z dalších aspektů jsou to mj. nářeční a regionální výrazy či reálie (s. 27, 28). Rozbor Molnárova románu (v názvu originálu je jméno ulice s velkým písmenem – Pál utcai) se zaměřuje na překlad vlastních jmen, na němž je dobře patrná změna překladatelského úzu první a druhé poloviny 20. století, dále zmiňuje některá specifika dětské mluvy (29–30). U Máraiho díla stojí např. za pozornost překlad rasy psa (s. 33) jako stěžejního významového prvku díla.

Domnívám se, že uvedené příklady dobře prezentují pružný i důsledný a komplexní přístup autorky ke zpracovávanému materiálu, což je zřejmé i ze závěrečného shrnutí.

Závěrem považuji za důležité zmínit, že v rámci bakalářského studia je teorie a kritika překladu vyučována spíše jako doplňující část volitelných překladatelských seminářů, stávající práce tak svým zaměřením a přístupem přesahuje do magisterského studia.

Bakalářskou práci Annamárie Péntek doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikaci výborně.

V Praze, 2. 6. 2016

Doc. Simona Kolmanová, CSc.